

CRITERIA FOR PRIORITIZING OBJECTIVES IN COUNTERING INSURGENCIES

Atanas S. Atanasov, Radoslav B. Chalakov

*Military academy "Georgi S. Rakovski", Faculty "Command-staben",
Department "Land forces"*
a.atanasov@rndc.bg, r.chalakov@rndc.bg

Abstract: *The purpose of the process of joint setting of objectives is to determine the expected objectives in the area of the operation, analyze their characteristics and the way of impact on them, evaluation of the results of the impact, which will lead to proper and accurate planning, command and control of the operation. Its basics cover the full range of lethal and non-lethal effects applied in operations and can be used in the full range of military and non-war operations.*

Keywords: *Countering insurgencies, process of joint setting of objectives*

КРИТЕРИИ ЗА ПРИОРИТИЗИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ В ОПЕРАЦИИ ПО ПОДДЪРЖАНЕ НА МИРА

Атанас С. Атанасов, Радослав Б. Чалъков

Военна академия "Георги С. Раковски", факултет „Командно – щабен”, Катедра “Сухопътни войски”
a.atanasov@rndc.bg, r.chalakov@rndc.bg

Събитията през последните години показват, че вероятността от възникването на военен конфликт с висока интензивност, с участието на много държави (широкомащабна война), е много ниска. Но възможността за възникването на ограничени регионални конфликти, от действията на въоръжени паравоенни и партизански формирания, както и прояви на тероризъм ще бъдат основна заплаха за националната сигурност на Република България, за мира и сигурността в региона и в света.

Прилагането на принципите за участие в операции по поддържане на мира спомага за осигуряване успеха на операцията, чрез фокусиране на тези аспекти, които изискват внимателна преценка от военна и военнополитическа гледна точка. Операциите по поддържане на мира се характеризират, най-вече без ясно изразени граници по фронта и в дълбочина, и без наличие на линия на съприкосновение. Основа на бойните действия в тези случаи се явява борбата с отделни групи в

различен състав и изпълнявани задачи.

Връзката между процеса на съвместно определяне на целите с желаните ефекти и от там с изпълняваните задачи за поддържане на плана на операцията, поставя ударението върху повишаване на способността да се въздейства върху поведението на противника и/или способностите му, чрез интегрирано прилагане на ударната и огневата мощ на съвместните сили или чрез прилагане на други средства (кинетични или некинетични) водещи до постигането на определени резултати, а именно промяна в поведението на противника в желаната посока и в определени ситуации до постигане на целите на операцията (кампанията). Този подход свързва оперативните и стратегически цели с оперативните и тактическите ефекти за изпълнение на определени задачи, чрез определяне на желаните и нежелани ефекти в оперативната обстановка и поставя задачи на подчинените за постигането на ефектите чрез въздействие върху определени цели. Най-общо, **мисленето, основано на постигане на ефектите**, е да се осигури логична последователна прогресия, като подкрепя към процеса на планиране на операцията, която в последствие да се развие при вземането на решенията и поставянето на задачи към подчинените за постигане на оперативните цели.

Ако в бойните операции прилагането на ударна и огнева мощ е водещо, то при операции по поддържане на мира водещи са другите средства които именно са обект на доклада. В тези операции тактическите действия често имат стратегически ефекти. Това ги прави от съществено значение за да се разбере както стратегическия така и оперативния контекст на исканите ефекти, което от своя страна изисква комбинация от цивилни (дипломатически, информационни, икономически) и военни усилия (често използвани с поддържаща роля) насочени към постигането на желаният краен резултат. При това положение командирите могат да използват както директния, така и индиректния подход или комбинация от двата за противодействие на заплахата. Подходът е начинът, по който командирът използва силите и средствата към противниковия център на тежестта. Прекият подход атакува противниковия център на тежестта чрез използване на бойната мощ, докато непрекият подход атакува центъра на тежестта чрез прилагане на бойна мощ срещу поредица от решаващи точки, които водят до поразяване (или по-скоро въздействие, разрушаване) на центъра на тежестта, като същевременно се избягва използване на директна сила. Освен това използването на подход или комбинация от подходи може да се наложи да се сменят или доразвиват с развитието на обстановката. [1]

Успешното провеждане на операциите до голяма степен зависи от това как се използват наличните ресурси за увеличаване на въздействието върху определени обекти (цели) и в същото време минимизиране на уязвимостта на собствените сили. За да се направи това следва да се оценят не само собствените сили, но и тези предоставени от междуведомствени, международни и мултинационални елементи с цел използването им в подходящи моменти. Именно в средата на операциите по поддържане на мира взаимодействието с тези елементи оказва влияние и върху начина за подбор на обектите за въздействие, което до голяма степен се различава от класическа бойна операция и дори от операция по поддържане на мира без използването на този ресурс.

Извършвайки анализ на критериите за приоритизиране на целите за въздействие в класически бойни операции, следва да посочим, че все повече се използва възприетата CARVER скала, т.е.:

- C- criticality /критичност/
- A- accessibility /достъпност/
- R- recoverability /възстановяемост/
- V- vulnerability /уязвимост/
- E- effect of population / ефект към населението/
- R- recognizability /разпознаваемост/

Тъй като тя не е обект на разглеждане в настоящия доклад затова тук ще се спрем на нея само конспективно, като посочим основните значения на критериите.

Критичността е критерий, който отразява стойността на целта, съответстваща на нейната способност да влияе на оперативната среда или да постигне цели, които са ключ към ефективното

определяне на целите. Една цел се счита за критична, когато нейното унищожение или повреда има значително влияние върху политическите, военните, икономическите, социалните, инфраструктурните и информационните системи.

Достъпност. Една цел е достъпна, когато даден оперативен елемент може да я достигне с определени ресурси, за да реализира своята мисия. Целта може да бъде достъпна дори ако е необходима помощта на познати елементи.

Възстановяемост. Възстановяемостта на целта се измерва по време – колко време ще отнеме, за да се замени, поправи или възстанови разрушената или унищожената част от целта?

Уязвимост. Една цел може да бъде считана за уязвима, ако собствените сили имат средствата или възможностите да и оказват влияние.

Ефект към населението - ефектите могат да бъдат както желани, така и нежелани. Ефектът се измерва по време – колко време ще отнеме (след като е извършено въздействие), за да се почувстват ефектите от действията? Ефектът е мярка за евентуални военни, политически, икономически, психологически, и социологически въздействия върху целта и извън нея [2].

Разпознаваемост. Разпознаваемостта на целта е степента, до която тя може да бъде идентифицирана чрез събирането на разузнавателна информация от разузнавателните сили и средства при различни условия.

Така представеното разпределение на целите не дава пълен отговор на класифицирането на целите за нуждите на процеса на приоритизиране на целите **при провеждане на операции по поддържане на мира**. Ето защо при провеждането на такива операции (където целите в повечето случаи не са стандартни военни цели) е необходимо и използването на допълнителни критерии като: историческо значение, политическо влияние и символизъм.

Историческото значение е критерии, който показва наложилото се във времето влияние на рода на лидера върху местното население и доколко това влияние все още е значимо. Този критерий дава отговор на въпроса доколко дадената личност може да повлияе на операцията поради факта, че във времето неговият род е повлиявал значително на различни исторически сложили се събития.

Политическото влияние е критерии, който показва влиянието на вътрешнополитическата обстановка върху развитието на кризата и в каква степен повлияването върху политическите играчи ще допринесе до повлияване на политическата система на дадена страна. Това ще ни даде отговор на въпроса от необходимостта от въздействие върху даден политически играч (личност, политическа партия или политическа организация) за постигане на желаните ефекти.

Символизма като критерии се уповава на вярването в определени символи, както религиозни така също, национални герои, обекти и др. Този критерий ни позволява да оценим значението на даден символ за определена, общност или население на определена страна, което ще ни позволи да определим необходимостта от въздействие за постигането на желаните ефекти и желано крайно състояние.

Всички тези критерии следва да се използват тогава, когато се разполага само със собствения ресурс от сили и средства с цел определяне на онези обекти, от които ще зависи успешното изпълнение на мисията. Това обаче не дава отговор на въпроса има ли разлика в критериите тогава когато се използват възможностите на невоенният компонент, а именно сили и средства предоставени от междуведомствени, международни и мултинационални елементи и изискването е за използване на некинетични средства за въздействие (следва да се прави разлика между смъртоносни и несмъртоносни с кинетични и некинетични). За целта за определяне на целите за въздействие и начините за въздействие следва да се използва скалата BARRIL. [3]

- *BENEFIT* - полза
- *ACCESSIBLE* – достъпност достижимост
- *REPLACEABLE* - заменим
- *RECONCILABLE* – примирим (променлив)
- *INFLUENCE* - влияние

- **LEVERAGE** – точка на въздействие, лостов механизъм за извличане на максимална полза.

Тези критерии следва да бъдат ясно представени с цел тяхното разбиране и използване. Основният обект на въздействие при това се явяват отделните лидери, върху които следва да се упражни въздействие. Лидерите са тези, които дават насока на бунтовниците (терористи, въстаници, криминални престъпници и т.н, които по нататък ще наричаме бунтовници). Те обикновено упражняват лидерство си чрез силата на личността, силата на революционните идеи и личната харизма. Като цяло те предават идеологията на противодействието на легитимната власт и насочват военните усилия на бунтовниците. За част от бунтовници те могат да държат позицията си чрез религиозна, кланова или племенна власт. На тактическо ниво подразделенията могат да определят лидерите като лидери на терористични клетки; политически, религиозни или социални лидери, които ръководят пропагандата и ненасилствените усилия на бунтовниците; или като бизнес лидери, които предоставят обширна ресурсна подкрепа на бунтовниците или изпълняват други роли. Идентифицирането на лидери може да бъде от решаващо значение при определянето на организационната структура на бунтовниците, тяхната стратегия и тактика. Разбирането на основните вярвания, намерения, възможности и уязвимости на бунтовниците или организацията. Ключовите лидери са изключително важни за противодействие на бунтовниците. С премахването на тези ключовите лидери обикновено се цели разпадането на организацията (клетката) или поне нейното влошаване от гледна точка на управлението. Тук следва да се отчете факта, че може да има и обратен ефект, ако този, който го наследи е по радикален и с по екстремистки наклонности. Ето защо използването на критериите за определяне на въздействието върху лидерите е от голямо значение.

BENEFIT – полза. Като критерии за приоритизиране на целта ползата се свързва с прогнозния резултат от събитието и следва да отговаря на следните въпроси: Какво се надяваме да постигнем и колко голямо е очакваната възвращаемост. Предвид ограничените ресурси, струва ли си да ангажирате този човек. Тук за въздействие може да бъде определен и друг член на организацията, който би повлиял на съответният лидер или клетка като цяло.

ACCESSIBLE – достъпност достижимост. Критерият е свързан с няколко показателя, а именно: ниво на достъп (лесен или труден възможно е прилагането на няколко степенна скала), нива на сигурност, домашен/служебен адрес, снимки, биометрични данни, брой превозни средства и маршрути за пътуване, могат ли да се провеждат отделни срещи, необходимо ли е присъствието на други личности и т.н.

REPLACEABLE – заменим. Критерият е свързан с разходите (въздействие върху организацията). Колко трудно би било този човек да бъде заменен или заобиколен в настоящата позиция или организация. След като се установи, че е невъзможно въздействие върху даденият лидер може да се предприеме действие за неговата замяна или заобикаляне. Не във всички случаи лидерът трябва да бъде убит. Той може да бъде дискредитиран, заловен, изолиран и т.н. следва обаче да се знае с голяма достоверност този, който ще го наследи с какви виждания и убеждения е. Ако има възможност даден лидер може и да се заобиколи, т.е. да се определи като маловажен за създалата се операция в зависимост от предходните критерии за историческо и политическо значение.

RECONCILABLE – примирим (променлив). Критерият посочва вероятността за промяна в поведението (съюз или мислене). Може ли този човек да промени поведението си или позицията си за подкрепа към нашите сили. Тук целта е да се намери онзи начин на въздействие, които би спомогнал да се осъществи промяната. Въпросът може да бъде свързан както финансово, така и с отстраняването на конкурентен лидер.

INFLUENCE – влияние. Силата на позицията или статуса. Степен на влияние между множество групи. Ефект/въздействие следва да се насочи върху определена група или население (състояние или власт). Въздействието може да бъде свързано както с предоставянето на финансов ресурс така и с материални средства включително до определена бройка и тип оръжие.

LEVERAGE – точка на въздействие, лостов механизъм за извличане на максимална полза.

за. Знаем ли от какво се нуждае обекта на въздействие, какво иска, харесва или се страхува. Имаме ли способността да приложим/задоволим проблема на нашето ниво.

За определяне на лидера или личността, върху която следва да се въздейства, е целесъобразно да се използва петстепенна скала. Определянето на тежестта на критерия се осъществява по възходящ ред.

	<i>BENEFIT</i>	<i>ACCESSIBLE</i>	<i>REPLACEABLE</i>	<i>RECONCILABLE</i>	<i>NFLUENCE</i>	<i>LEVERAGE</i>
5	начителна положителна полза	Непрекъснат отворен достъп	Изключително трудно се подменя	Има голяма вероятност да промени мнението/ мнението си	Изключително висока степен на влияние сред групата или населението	Изключително лесно е да се използват механизмите за натиск
4	Положителна полза	Лесен достъп	Трудно се подменя	Има вероятност да промени мнението/ позицията си	Висока степен на влияние сред групата или населението	Лесен е да се използват механизмите за натиск
3	Без промяна	Умерено достъпен	Възможна подмяна	Възможно е да промени	Възможно е влияние сред групата или население	Възможно е да се използват механизмите за натиск
2	Отрицателна полза	Труден достъп	Лесен за подмяна	Малко вероятно е да промени позицията си	Ниска степен на влияние сред групата или населението	Трудно е да се използват механизмите на натиск
1	Значителна отрицателна полза	Невъзможен достъп	Изключително лесен за подмяна	Изключително малко вероятно е да промени позицията си	Изключително ниска степен на влияние сред групата или населението	Изключително трудно е да се използват механизмите на натиск

Скалата може да бъде и в низходящ ред, както и десетстепенна в зависимост от решението на targeting групата.

Така представените критерии за подбор на целите за въздействие с некинетични средства са тясно свързани с критериите за подбор на целите в операциите т.е. връзката **CARVER – BARRIL** в операциите за поддържане на мира следва да вървят ръка за ръка. Особено когато имаме възможност да използваме сили и средства, предоставени от междуведомствени, международни и мултинационални елементи. [4]

Прилагането на горепосочените критерии ще осигури ефективното прилагане на процеса на съвместно определяне и поразяване на целите, а пренебрегването им от друга страна би нарушило неговата функционалност и възможността за пълноценното му прилагане.

References

1. Панчев И. Изследване възможностите за повишаване ефективността на разузнаването в интерес на огневото поразяване на противника от артилерията в операциите и боя : Дисертации. - София : ВА "Г. С. Раковски", 2005

2. Хинов И. Подготовка и обучение на офицерите в контекста на политиката за сигурност и отбрана на Европейския съюз., Военна академия „Г. С. Раковски“, 2018 Годишник на Военна академия „Г. С. Раковски“, факултет „Командно-щабен“, ISSN 1312-2991, 87 – 91 стр.
3. FM 3-24-2 - Tactics in counterinsurgency
4. FM 3-24 - Insurgencies and counteringinsurgencies